UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

[Pastor]

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

cruce extenſæ & clauis affixæ:corpus verberatur:latus lancea perforatur:& quid plura?non remanſit in eo niſi lingua,vt pro peccatoribus oraret,& matrem diſcipulo commendaret. *Ber.in ſer.*

O bone Ieſu, quid tibi eſt?Mori nos debuimus, & tu ſoluis? nos peccauimus:& tu luis? opus ſine exemplo, gratia ſine merito,charitas ſine modo.*in ſerm.*

Nonne ſatis propter te vulneratus ſum? nunquid pro iniquitate tua afflictus ſum? Cur addis afflictionem afflicto? Magis aggrauant me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei. *ibidem.*

Scio,quod merita mea mihi non ſufficiunt,quod mihi deeſt, audacter vſurpo ex viſceribus Chriſti, quæ miſericordia affluunt, nec deſunt foramina per quæ defluent. Patet enim arcanum cordis per foramina corporis:patent viſcera miſericordiæ Dei noſtri in quibus viſitauit nos oriens ex alto. *ibid.*

Dilexit nos Deus dulciter, ſapienter, fortiter: dulciter nempe dixerim,quod carnem induit:ſapienter,quod culpam vitauit:fortiter, quod mortem ſuſtinuit: ſed ſuper omnia reddit te mihi amabilem, bone Ieſu, calix quem bibiſti, opus noſtræ redemptionis, hoc enim omnino amorem noſtrum ſibi vendicat: hoc inquam noſtram deuotionem blandius allicit, iuſtius exigit, arctius ſtringit, & vehementius afficit. *Bernard.*

O homo! vide quæ pro te patior. Non eſt dolor ſicut quo crucior:ad te clamo,qui pro te morior. Vide pœnas quibus afficior: vide clauos quibus confodior:cum ſit dolor tantus exterior, interior eſt planctus grauior quum te tam ingratum experior. *Bernard. in perſona Domini in quodam ſerm.*

Vere deſerta erat Iudæa,vacua iuſtitia,plena peccatis,quam Deus plantauerat,omnes prophetę coluerant. Illa autem nullum fructum produxit,niſi ſpinas acerrimas,quibus Dominus ſuum caput coronauit.*Chryſoſt.in Matth. c.2.*

Quæ nobis erit contumelia, poſtquam Chriſtus hæc paſſus eſt? neque enim vna particula,ſed totum corpus iniurias patiebatur,caput per coronam: manus per arundinem: os per acetum: facies inſpuebatur:genæ velabantur, & tandem totum corpus in cruce extenditur,& perforatur.*in Matth.c.27.*

Si paſſio Redemptoris ad memoriam reducitur, nihil tam durum eſt,quod non æquo animo toleretur. Parua enim toleramus ſi recordemur,quid biberit ad patibulum qui nos inuitat ad cœlum. Ille enim opprobria, irriſiones,contumelias,alapas,ſputa, flagella, ſpineam coronam crucemque ſuſtinuit, & nos miſeri ad noſtram confuſionem vno ſermone fatigamur,vno verbo deiicimur.*Iſid.de ſum.bon.*

Magna miſericordia,vt Dominus mundi acciperet formam ſerui,panis eſuriret,fons ſitiret, lux obſcuraretur, virtus infirmaretur, vita moreretur.Redemptor venderetur,vt homo venditus redimetur.*Caſsio.in Pſal.*

Chriſtus in die crucifixionis ſuæ ſic obumbratus, atque defenſus eſt,vt nec animus eius confuſionem aliquam pateretur, nec caro ipſius corruptionis iniuriam ſuſtineret.Bene diffinita eſt paſſio Domini, dies belli, ſcilicet quando diabolo victo infernorum clauſtra dirupta ſunt,captiui liberati ſunt. *in Pſal.*141.

Quid feciſti dulciſſime puer,vt ſic iudicareris? Quid commiſiſti, ô amantiſſime iuuenis,vt tam viliter tractareris? Quod ſcelus tuũ? quæ noxa tua? quæ cauſa mortis? quæ occaſio damnationis? Ego ſum tui cauſa doloris,tuæ culpa occaſionis. Ego tuæ paſſionis liuor, tui cruciatus labor,tuæ vitæ meritum,tuæ vindictæ flagitium. *Anſel.*

Vide tit. Chriſti crux & paſſio.

Paſtor.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

PAſtor,Græce ποιμὴν,ένος,ὁ,proprie ouium paſtor,opilio,ὀίων ἐπιμελητὴς: ideoque Græca appellatio ab ὄϊς deriuata putatur, dictumq; quaſi ὀιμὴν. Parabolice autem Chriſtus ſeruator noſter ποιμὴν paſtor in Euangelio vocatur:ſicuti πρόβατα ſinguli fideles,vt tum alibi,tum Ioan. 10.nominantur. Deſignantur etiam hoc nomine Chriſti vicarii hoc eſt,Eccleſiæ miniſtri,vt in Epiſtola ad Epheſ. c. 4. Qua in ſignificatione hoc quoque loco ſumptum hoc vocabulum,ſubſequentes obtulit ſententias.

Paſtor,Hebr.*Rohheh*.Inde (vt nonnulli opinantur) Rex,*Roy*, paſtor populorum.*Rohheh* autem à verbo *Rahhahi* Pauit. *Rehheh*, amicus,ſodalis,ſocius,familiaris: vt & *Rehhah.* Greges paſcentes veluti in ſodalitio viuunt.

¶ LOCI BIBLICI.

Paſtor verus Chriſtus,*Ioan.* 10. *v.* 11. 14. Paſtorum Paſtor,*Hebr.*13. 20.Deus paſcit Eccleſiam ſuam, *Gen.*48. 15. *Nehem.*9.21. *Eſai.*49. 9. *Ezech.*34.13.*&c.*Paſcit Chriſtus oues ſuas: *Cantic.* 17.*&* 2. 16.*&* 6.1. *Eſai.*40.11.*Ezech.*34.23.*Mich.*5.3 *&* 7.14. *Zach.* 11. 4.7 ...
ſeruos ſuos,gregis vigiles, *Cantic.* 1. 8. *Actor.*20.28.1.*Pet.*5.2 ...
12.15.*&c.Apoc.* 12. 6. Paſcit Deus aues,*Luc.*24. Paſtor ...
lum Iſrael,2.*Sam.*5.2.*&* 7.8. Paſci dicuntur fideles in ...
ſanctorum,*Eſai.*11.6.*&* 65.25.*Soph.* 27. *&* 3.17. Corui paſcunt ...
nes, 1.*Reg.*17.4.

Paſtoris & Mercenarii diſcrimen, *Ioan.*10. *v.* 11. 12. Paſtor ...
duplex,*Tit.*19.

Paſtores,Dei adminiſtri,& ob id ſocii nomine honorantur ...
23.7.1.*Cor.*3.9. Dei diſpenſatores,4.1.*Tit.*1.7. Apti ad docendum ...
ſe debent,1.*Tim.*3.2. vitæ exemplo præeſſe debent, *Matth.*5. ...
15.16. *Luc.*8.16.1.*Tim*,4.12.*Tit.*2.7.*Hebr.*13.7.1.*Pet.*5.3. Paſtores ...
diſcipulorum gloria,2.*Cor.*14. Legati,5.20.Meſſores,*Matth.*9.37 ...
10.2.*Ioan* 4.38. Milites Chriſti,2.*Tim.*2.3. & eius Miniſtri, *Act.* ...
*Cor.*3.5.*&* 4.1.2.*Cor.*24.*&* 4.5.*Col* 1.25.reconciliationis Miniſtri ...
2.*Cor.* 5. *v.* 18. 19. & ſpiritus 3. 6. odor Chriſti bonus, 2. 15 ...
præſunt,Patres honoris cauſa dicuntur,2.*Reg.*6. 21. 1.*Cor.*4 ...
2.*Corinth.*6.13.*&* 12.14.*Gal.*4.19.1.*Theſſ.*2.11.1.*Tim.*1.2.2.*Tim.* ...
1.4.*Philem.v.*10,1.*Ioan.*2. *v.* 28. *&* 3.7.*&* 4.4.*&* 5.21. Seniores ...
*Act.*20.17.1.*Tim.*5.17.1.*Pet.*5.1. Paſtores quo ſenſu Sacerdotes ...
tur,*Roman.*15,16.*Phil.*2.17.Paſtores quales elegi debeant,1.*Tim.* ...
*Tit.*1.*v.*6.7. *&* 2. 7.abſolutum eorum exemplar deſcribitur ...
ſuis amandi ſunt,*Gal.*4.15.*Philip.*2.22.1.*Theſſ.*5.*v.*12.13. Paſtores ...
blice peccantes palam arguendi, 1. *Tim.* 5. 20, Paſtores boni ...
miſſi,*Ier.*3.15.*&* 23.4.*Matth.*9.38.*Luc.*10.2.*Act.*20.28. *Rom.* ...
*Epheſ.*4. *v.*11.12.dociles eſſe debent,2.*Tim.*2.24.& docti ...
ſtores & miniſtri Verbi,multorum calumniis ſunt expoſiti ...
*pla:*Paulus,1.*Cor.*9.2.1.*Corinth.*10.2.2.*Tim.*1.15. Ioannes ...
Quidnam docere debeant,*Matth.*28 19.*Marc.*16.15.2.*Ier.* ...
1.*v.*8.9.1.*Pet.*4.11.Ex ſe non loquuntur,*Ier.*1.9.*Ezech.* ...
33.7. Sine Deo nihil poſſunt,1.*Cor.*3.*v.*7.9.Paſtores Præpoſiti ...
præfecti qua debeant eſſe ſolicitudine in eos, quos ſibi ...
miſſos habent,*Prou.*27,*v.*23,24,*Sapient.*6,*v.*23,36,*Ezech.*34 ...
18,12,*&* 24,*v.*45,*Luc.*15,4,*Ioan.*10,11,*&* 13.1,*&c.* *&* 17 ...
*v.*8,*Act.*20,*v.*22,28,*v.*31,*Rom.*9,*v.*2,3.1,*&* 12.*v.*7, 8,2.*Cor.* ...
4, 11,*v.*28,29,*Gal.*3,19.

Paſtorum aduentus lætus,*Eſai.*52,7, *Rom.*10,15. *Nahum* ...
rum ambitio valde noxia,1,*Theſs.*2.6,1,*Tim.*3,6,1,*Pet.*5 ...
arma,ſpiritualia, 2. *Cor.*10,4, eorum auaritia damnatur ...
*Theſſ.*2.5.1.*Tim.*3.3,*Tit.*1,11,1,*Pet.* 5, 2, Paſtorum authoritas ...
*Cor.*10,*v.*5,6,8,*&* 13,*v.*8,10,*Tit.*2,15,*Philem.v.*8,Paſtorum ...
*Ezech.*2,6,*Luc.*10,3,*Ioan.*21,18,Paſtorum conſolatio,*Rom.* ...
*moth.*3.*v.*9,11,1,*Pet.*5,4,Paſtorum conſtantia à Deo,*Ier.* ...
*Ezech.*3.*v.*8,9,*Exempla:*Eſaias,*Eſaia* 50, *&* 62,1, Abacuc ...
Paulus.*Philip.*2,17,2,*Tim.*1,12, Paſtorum dignitas ac præſtantia ...
10,11,*Matth.*11,10,11,*Luc.*7,28,*Act.*1,8,2, *Cor* 4,7,*&* 5,18 ...
*Ioan.*4,6,Paſtorum fama integra ſeruari debet,2,*Tim.*3,7 ...
fiducia,*Matth.*5,19,2,*Cor.*3.12,*&* 13,6, Paſtorum liberi bene ...
di, 1,*Tim.*3, 4, *Tit.*1,9, Paſtorum hoſtes pereunt, *Ier.*20,11 ...
ignorantia,quam noxia,*Oſe.*4.9.Paſtorum merces,1.*Cor.*3,8 ...
3,8,*Pet.*1,5,14.Paſtorum militia,*Ier.*1,19,2,*Cor.*6,7.*&* 10,4 ...
*Philip.*2.15,1,*Tim.*1,18, *&* 6,12, 2.*Timoth.*2,3. *&* 4,7.Paſtorum ...
Chriſti cauſa ſublata,piorum confirmatio eſt, *Philip.*1,7 ...
mores præſcribuntur, 2, *Corinth.* 6,4, Paſtorum officium ...
49,9,*&* 52,7,*&* 58,1,*&* 61,1,*&* 62,11,*Ier.*10,*Ezech.*3,17.*&* 33 ...
1.*Mich* 3 8, *Matth.*5,13,14,*Ioan.*4,38,*Act.*6,4, *&* 20,*v.*28,31 ...
*Roman.*15,16,1,*Cor.*3,2,*&* 4,*v.*1,2,2,*Corinth.*1,18.*&* 2 ...
& 6,1,*&* 11,2,*&* 12,*v.*14,15.*&* 13,7,*Galat* 4,12,19, *Epheſ.*3,14 ...
11.12.*&* 6.19,*Philip.*3.1.*Coloſſ.*18.*&* 4.4,1,*Theſſal.*2,5 ...
7,*&* 4,11,*&* 5,8,1,7,2, *Tim.*2,15,*&* 4,*v* 2,5,*Tit.*1,*v.*1.11,*&* 3,8 ...
17.1.*Petr.*4,11, *&* 5,1,2, *Petr.*3, 1, *Ioan.*2,26,*&* 5,13. *Iude* ...
pandis,diuerſæ ætatis & ſexus hominibus, officium & prudentia ...
*Timoth.*5,1,2,3,*&c.* Paſtorum opus,1,*Theſſal.*5,12.Orationes ...
14,1,*Petr.*5 10.Ornamenta,1,*Tim.*4.12,patientia,5,24,2.*Tim.* ...
4.2.prudentia, 1,*Timoth.*3, 2. Paſtorum habenda ratio, *Matth.* ...
*Marc.*6.10.*Luc* 10.1.7 *Cor.*9.*v.*4.9.11.4.*Galat.*6.6.*Phil.*4.14 ...
5.12.1.*Tim.*5.*v.*17.18.*Hebr.*13.7. Paſtorum vera receptio, *Luc.* ...
*Cor.*7.15.*Gal.*4.14.1,*Theſſ.* 2. 13. Paſtorum tentationes, *Exempla:* ...
ſaias,*Eſa.*49.4.Ieremias,*Ier.*20.9 Paſtorum triumphus,2.*Cor.* ...
1.*Theſſ.*2.19.2.*Tim.*4.8.Victoria,*Ier.*1.19.Paſtorum vita Eccleſiæ ...
ra,*Act.*9.25.*&* 19.*v.*30.31.*&* 21.12.1.*Cor.*16.10.*Phil.*2.29. Paſtorum ...
tia,priuatorum vitiis multo grauiora, *Ier.*23.15. Paſtorum vocatio à
Deo,*Eſa.*49.1.*Heb.*5.4.

Paſtores mali,populi ſeductores, *Ier.*12.10,*&* 14.*v.*13.14 *&* ...
& 50.6.*Ezech.*13.10.*Matth.*15.14 *&* 23.13.*Exempla:* Pontifices ...
*Marc.*51.11.Paſtores mali ſeipſos intrudunt,*Ier.*23.21.*&* 17.16 ...
13.6.maledicuntur,*Ier.*23.1. ſerio obiurgantur,5.31. *&* 6.14 ...
Thren 2.14.*Mich.*3.5.*Zach.*10.3.Paſtores mali conferuntur ...
nibus,*Eſa.* 56. *v.*10. 11. Paſtores lacerantes & deglubentes greges,
*Ier.*23.1.*Ezech.*34.*v.*23.

Paſtorum malorum deſcriptio, *Eſai.*56.10. Paſtorum ſocordium
pœna,*Ezech.*3.20.

Paſtoribus malis moribus præditis & veram nihilominus doctrinam annunciantibus, obediendum, *Matth.* 23.3. Paſtoribus impia docentibus obedientes perituri,*Ier.*14.6.*&* 20.6.

ouium, filii Iacob, *Gen.* 46.32. paſtoribus nuntiatur Chri
2.8.

❡ Sententiæ Biblicæ.

Paſtor ſummus Deus, affectuoſe reuocans errantes.

ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad
eiecerim eos illuc, & conuertam eos ad rura ſua, & creſcent,
plicabuntur, & ſuſcitabo ſuper eos paſtores, & paſcent eos.

ego ipſe requiram oues meas, & viſitabo eas. *Ezech.* 54.
ducam eas, & inducam eas in terram ſuam, & paſcam in
bus Iſrael. *ibid.*
us autem pacis qui eduxit de mortuis paſtorem magnum
in ſanguine teſtamenti æterni, Dominum noſtrum Ieſum
, aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, fa
vobis quod placeat, coram ſe, per Ieſum Chriſtum. *Heb.* 2.3.
enim vos oues errantes, ſed conuerſi eſtis nunc ad paſto-
Epiſcopum animarum veſtrarum. 1. *Pet.* 2.

Copioſe remunerans obſequentes.

paſtor gregem ſuum paſcet in brachio ſuo, congregabit
in ſinu ſuo leuabit, fœtos ipſe portabit. *Eſa.* 40.
paſcuis vberrimis paſcam eas *Ezech.* 34.
od perierat, requiram, & quod abiectum erat, reducam, &
confractum fuerat, alligabo, & quod infirmum fuerat, conſo-
& quod forte & pingue, & cuſtodiam, & paſcam illas in iudi-
.
autem greges mei, greges paſcuæ meæ homines eſtis, & ego
Deus veſter, dicit Dominus Deus. *ibid*
ſum paſtor bonus, & cognoſco oues meas, & cognoſcunt me
nouit me pater, & ego noſco patrem, & animam meam
pro ouibus meis. *Ioan.* 10.

Paſtor bonus Deum attendit.

autem intrat per oſtium, paſtor eſt ouium. Et cum proprias
miſerit, ante eas vadit: & oues illum ſequuntur, quia ſciunt
eius *Ioan.* 10.
iam quæritur inter diſpenſatores vt fidelis quis inueniatur.

Omnibus intendit.

dabo vobis paſtores iuxta cor meum, & paſcent vos ſcientia, &
rina. *Ier.* 3.
onus paſtor animam ſuam dat pro ouibus ſuis. *Ioan.* 10.
Oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe. 1. *Tim.* 3
Oportet enim Epiſcopum ſine crimine eſſe. *Tit.* 1.
Diſcant autem & noſtri bonis operibus præeſſe ad vſus neceſſa-
ut non ſint infructuoſi. 3.
ttendite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos poſuit Spiritus S.
ſcopos regere eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo,
Act. 20.

Præmium acquirit.

Seniores ergo qui in vobis ſunt obſecro, conſenior & teſtis Chri-
paſſionum, qui & eius quæ in futuro reuelanda eſt gloriæ com-
municator: paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei, prouidentes non
coacte, ſed ſpontanee: ſecundum Deum, & neque turpis lucri gra-
, ſed voluntarie: neque dominantes in cleros, ſed forma facti gre-
ex animo. 1. *Petr.* 5.
Et cum apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſcibi-
lem gloriæ coronam. *ibid.*

Paſtor malus bonum gregem diſſipat.

Sacerdotes non dixerunt, vbi eſt Dominus? & tenentes legem ne-
ſcierunt me, & paſtores præuaricati ſunt in me. *Ier.* 2.
Grex perditus factus eſt populus meus, paſtores eorum ſeduxe-
runt eos, feceruntque vagari in montibus. 50.
Fili hominis, propheta de paſtoribus Iſrael. Væ paſtoribus Iſrael,
qui paſcebant ſemetipſos: nonne greges à paſtoribus paſcuntur?
Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod craſſum erat, occi-
debatis: gregem autem meum non paſcebatis. Quod infirmum
fuit, non conſolidaſtis, & quod ægrotum, non ſanaſtis. Quod confra-
ctum eſt, non alligaſtis, & quod abiectum eſt, non reduxiſtis: & quod
perierat, non quæſiſtis: ſed cum auſteritate imperabatis eis, & cum
potentia. *Ezech.* 40.
Et diſperſæ ſunt oues meæ, eo quod non eſſet paſtor. *ibid.*
Nonne ſatis vobis erat paſcua bona depaſci? Inſuper & reliquias
paſcuarum veſtrarum conculcaſtis pedibus veſtris: & cum puriſſi-
mam aquam biberetis, reliquam pedibus veſtris turbaſtis, & corni-
bus veſtris ventilabatis omnia infirma pecora, donec diſpergerentur
foras. Saluabo gregem meum, & non erit vltra in rapinam, & iudi-
cabo inter pecus & pecus, propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego
ipſe iudico inter pecus pingue & macilentum, pro eo, quod lateri-
bus & humeris impinguebatis. *ibid.*
Qui non intrat per oſtium in ouile ouium, ſed adſcendit aliunde,
ille fur eſt & latro. *Ioan.* 10.
Mercenarius autem, & qui non eſt paſtor, cuius non ſunt oues
propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues & fugit, lupus ra-
pit & diſpergit oues. *ibid.*

Commodum proprium ſpectat.

Ipſi paſtores ignorauerunt intelligentiam. Omnes in viam ſuam declinauerunt, vnusquisque ad auaritiam ſuam à ſummo vsque ad nouiſſimum. *Eſa.* 56.

Propterea paſtores audite verbum Domini. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quia pro eo, quod facti ſunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium beſtiarum agri, eo quod non eſſet paſtor: neque enim quæſierunt paſtores gregem meum, ſed paſcebant ſemetipſos. & greges meos non paſcebant. *Ezech.* 34.

Ecce ego ipſe ſuper paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare faciam, vt vltra non paſcant gregem meum, nec paſcant amplius paſtores ſemetipſos. Et liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in eſcam, dicit Dominus. *ibidem.*

Malum contra ſe prouocant.

Væ paſtoribus, qui diſperdunt, & dilacerant gregem paſcuæ meæ: Idem hæc dicit Dominus: Vos diſperſiſtis gregem meum, & eieciſtis eos: Ecce, ego viſitabo ſuper vos malitiam ſtudiorum veſtrorum dit Dominus. *Ier.* 23.

Vlulate paſtores, & clamate, & aſpergite vos cinere optimates gregis, & quia completi ſunt dies veſtri, vt interficiamini, & diſſipationes veſtræ, & cadetis quaſi vaſa pretioſa. Vox clamoris paſtorum, & vlulatus optimatum gregis: quia vaſtauit Dominus paſcua eorum, conticuerunt arua pacis à facie iræ furoris Domini. 25.

Super paſtores iratus eſt furor meus, & ſuper hircos viſitabo. *Zach.* 10.

Vox vlulatus paſtorum, quia vaſtata eſt magnificentia eorum. Hæc dicit Dominus Deus meus, paſce pecora occiſionis, quæ qui poſſidebant, occidebant, & non dolebant, & vendebant ea, dicentes: Benedictus Dominus: diuites facti ſumus. Et paſtores eorum non parcebant eis. Et ego non parcam vltra ſuper habitantes terram, dicit Dominus. 11.

Adhuc ſume tibi vaſa paſtoris ſtulti. O paſtor & idolum derelinquens gregem! Gladius ſuper brachium eius, & ſuper oculum dextrum eius. *ibid.*

❡ Similitvdines.

Laurentij Iuſtiniani patriarchæ, Quemadmodum peregrinantibus, ſi contingat per ſylueſtria incedere loca, in quibus vel indomitæ latitent feræ, vel latrunculi viatores deprædari cupientes obſideant, maxima, vt ſecuri cœptum iter peragere poſſunt, adhibenda eſt prudentia: Ita qui ad regimen vocantur animum, ſumma cum diligentia obſeruare debent, à quo vocentur, quove ad illud moueantur affectu: quoniam miniſterium difficillimum accepturi ſunt. Conſpiciendum igitur ſumma cura, ne in animarum cura in pericula nos coniiciamus. *De inſtitutione ac regimine prælatorum, cap.* 2.

Medicæ artis periti hoc habent proprium, vt non omnibus æqualiter, ſed ſingulis diuerſa, prout expedire perſpexerint, impertiantur medicamenta languoribus. Nunc quippe ferro, nunc cauteriis, ſæpe vero variis vtuntur vnguentis. Interdum ægrotantes ciborum attenuant parcitate: nonnunquam autem exquiſita alimentorum qualitate ſuſtentant. Naturam vtique ſingulorum attendunt, ac vitam, atque iuxta vniuscuiusque neceſſitatem remedia tribuunt. Idem faciet Eccleſiæ paſtor, animæ medicus, &c. *De inſtitutione ac regimine prælat. c.* 8.

Vſus quidem docet, vt quoties contingat duos ſimul dimicare exercitus, miles per ſe ſit quisque ſollicitus, qualiter videlicet illæſus hoſtes poſſit euadere, illos etiam inuadere, deprædari atq; ſubigere. Singuli propria tractant negotia, & pro ſua laborant ſalute. At vero totius dux exercitus præter ſuam gerit omnium curam. Prouidet namque quibus ipſe exercitus alatur cibis, quibusque vtatur equorum ſtramentis. Secum tacitus cogitat de vniuerſorum indemnitate quomodo ſcilicet valeat aduerſarios decipere, aduerſus illos inſidias ponere, diſſimulare fugam, & ſuperare incautos. Cæteris quippe ludentibus, prandentibus vagantibus, dormientibusque ipſe clam inimicorum perluſtrat caſtra, ſi forte eos improuiſos reperiat, inuadat, trucidet, & diſperdat. Omnis profecto induſtria pro tuitione exercitus, tam in inſtituendis excubiis, immittendis exploratoribus, quam in mutandis cuſtodibus ex ipſius animi ſagacitate dependet. Ad illius quoque imperium mouentur caſtra, acies diriguntur, certamen geritur. Ipſe nempe in hora conflictus hortatur trepidos, vrget pigros, robuſtos accendit, retrogradientes impellit, deordinatos ordinat, & cum pugnantibus deſiderio & adhortationibus pariter & ipſe concertat. Quod autem de viſibili eſt dictum exercitu, hoc de ſpirituali & inuiſibili cenſendum etiam non ambigo. Porro iſtum ſpiritualem exercitum congregationem dixerim omnium eſſe fidelium: qui in eccleſia, tanquam in campo, ſub diuerſis gradibus, diſtinctis videlicet agminibus, ſunt ordinati ad bellum aduerſus æreas poteſtates: quæ profecto mille modis occultisque machinationibus, fraudibus innumerabilibus, & implacabili crudelitate die noctuque Dei caſtra oppugnare non deſinunt. Ad quorum ſi-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quidem defenſionem, inſtructionem, & regimen inſtituti ſunt ſpirituales duces, animarum videlicet paſtores atque rectores, quatenus ipſorum ſalubri prouiſione, exercitatione laudabili, admonitione ſancta, cœleſti ſapientia plebs tota credentium, quæ per ſe minus eſt valida ad pugnandum, animetur, indeficienter, iugiter erudiatur, protegatur orationibus, atque ad certaminis perſeuerantiam conſiliis ſalutaribus roboretur, iuſtis prorſus incumbit cunctarum gubernatio eccleſiarum, tradita eſt cura fidelium: quibus quē admodum adſcribitur ad meritum vniuerſorum corona vincentium, ita è regione pereuntium de ipſorum manibus requiretur ſanguis: ſi tamen erga eorum ſalutem reperti ſunt deſides, atque vitæ monita eisdem inſinuare neglexerint. *De inſtitutione & regimine prælatorum. c. 17.*

Quemadmodum ſignum in ſublime & in publicum expoſitum, ne ventorum impulſum flatibus corruat, neceſſe eſt, vt funibus, aut clauis, aut vectibus firmetur: Ita de vnoquoque homine in cathedra Eccleſiaſticæ dignitatis conſtituto hoc idem cenſendum eſſe non ambigo: idque eo accuratius, quo ſigno inſenſibili pretioſior eſt homo, caſus maior, perniciorque ruina. Nam ſi deiiciatur vel labatur ſignum, aliud abſque alicuius detrimento vel ſcandalo loco ſui erigitur. Non autem ſic de homine in regimine poſito. Si enim ſuam tranſgreditur profeſſionem, aut delinquat publice: notorium Eccleſiæ infert ſcandalum, derogat dignitati, authoritatem adimit regimini, præbetque exemplum delinquendi is, quibus formam virtutis exhibere debuerat. *De inſtitutione ac regimine prælatorum, cap. 20.*

V. de Tit. Concionator, Clericus, Epiſcopus, Miniſterium, Sacerdos.

Pater.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

PAter etiam nomen religionis, vnde dii omnes patres vocabantur: peculiariter Baccho tributum eſt patris nomen, & Iupiter Diuum pater nominatur. Oceanus rerum pater. Similiter pater nomen ſeueritatiæ. Romulus centum Senatores elegit, quos patres ab honore, ſiue ætate, ſiue cura, quam habere in rebus publicis expediendis oportebat, vocauit.

Pater, parens, qui aliquem genuit. πατήρ, quaſi, παῖδας τηρῶν, ex ſe genitos ſeruans. Hebr. *Ab*, à voluntate & affectu paterno in ſuos liberos. A verbo *Abah*, voluit, conſenſit, acquieuit. Cognationem habet cum *Ahab*, dilexit: item cum *Iahab*, & *Taab*, appetiuit. Mirus eſt enim patrum erga liberos ſuos affectus.

BIBLICI LOCI.

Pater Hebræis pro auo, atque adeo ipſis maioribus, vt apparet, *ex Exod.* 2, 18, & *Num.* 10, 29 pro authore, *Ioan.* 9 44. *Iacob.* 1, 17, abſolute pro ipſius ſanctiſſimæ Triados prima perſona, *Luc.* 10, 22, in Filio Chriſto manet, *Ioan.* 17. 23. de Filio teſtatur. *Matth.* 3, 17, & 8. 8, *Ioan.* 5, 32, & 17. 5, 1, *Ioan.* 5, 7. Patris & Filii coniunctio *Ioan.* 17. *v.* 21, 22. Pater nemo vocandus, quia vnus eſt Pater qui in cœlis eſt, *Malach.* 16, *Matth.* 23. 9, *Epheſ.* 4, 6. Pater gloriæ, pro patre glorioſo, vel gloriæ pleno per Hebraiſmum *Epheſ.* 1, 17. *Vide* 1, 2, 7. Patri etiam tribuitur Seruatoris nomen. 1. *Tim.* 1. 1.

Patres, id eſt, Maiores in Moyſen baptizati, 1. *Cor.* 10. *v.* 1, 2. Non ſemper imitandi. *Pſal.* 78, 8, & 95, 9 *Hebr.* 3. 9, *Ier.* 16, 12, *Ezech.* 20, 18, *Amos* 2. 4. *Zach.* 1, 4. *Act.* 7 *v.* 51, 52.

Pater, auctoritatis, dignitatis, poteſtatis vel ciuilis, vel ſacræ reſpectu; *Iudic.* 18, 19. *Sam.* 24, 12, 2, *Reg.* 2, 12, & 5, 13, & 6. 21, & 13, 14, *Act.* 27, 1, Pater, auctor, doctor, inſtitutor alicuius artis, vel ſcientiæ: *Gen.* 4, 20, 21, 1. *Chron.* 14, 14.

Pater, Creator, nempe Deus: *Iob.* 38, 28, *Malach.* 2, 10, Pater multarum gentium Abraham, *Gen.* 17, 4, 5 *Rom.* 4. 1, & c. *Iacob.* 2, 21, Pater Iudæorum idem, *Matth.* 3, 9. *Ioan.* 4, 12, & 8 39, 53, 6.

Pater, adiutor, protector, *Iob.* 29, 16. *Eſa.* 22, 21, *Ierem.* 2. 27. *Thren.* 5, 3. Pater putatiuus, *Luc.* 2. 33. 48 *Ioan.* 6, 42, Pater dicitur aliquid cui adhæremus, vt filius adhæret patri: *Iob.* 17, 4. Pater impiorum & mendacii, *Ioan.* 8 38. 41, 44, Paterfamilias, *Ruth.* 2, 2. *Matt.* 10, 15. & ſapiens apud Euangeliſtas, tum propriè, tum metaphoricè, Paternitas, Dei familia ſeu Eccleſia *Epheſ.* 3. 5.

Patres veteris Teſtamenti fide præditi. *Rom.* 4 *v.* 3, 16, 18, *Galat.* 3, 6, *Heb.* 11, *v.* 4 5, 7. 1, *Pet.* 1, 21, *Vide* & *Actor.* 15, 11, non adepti ſunt promiſſiones *Heb.* 11, *v.* 13 39. hoc eſt rem ipſam promiſſam, metonymice, aut promiſſionis præſtationem.

Patrum ſub lege anxietas, 1. *Petri* 3, 10, Patrum peccata non diſſimulanda. *Exempla*: Ezechias, 2. *Par.* 29 9. Nuntii eius, 30. 7, Ioſias, 34. 21, Nehemias, *Nehem.* 1, 6. Leuitæ, 9, *ver.* 10, 32. 34, Dauid, *Pſalm.* 78, 8, & 106, 6, Eſaias, *Eſa.* 43, 27, Ieremias, *Ieremiæ* 2, 5, & 3, 25. & 14. 20. & 16. 19. *Thren.* 5, 7. Daniel, *Dan.* 9. 8. Zachariæ 1, 4, Chriſtus, *Luc.* 6, 26, & 11, 47, Stephanus, *Act.* 7. … ricidæ, 1, *Timoth.* 1. 9.

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Patrem vel matrem cogere non eſt pium: multo minus … cogere patriam. *Plato in Cratylo.*

Patres aliorum plerumque negotia curant: & maxime … negotia tractant: filiorum vero educationem aſpernantur … *Lach.*

Patri proles ſerotina delectabilior. *Philip. de Ioſeph.*

Patrisfamilias officium eſt, filios colere quaſi propri… ginem: & proprio exemplo optime regere tanquam membra … *ſil. Fic. l. 3. epiſt.*

Serui ac liberi quoad adoleuerint diuiſique ſint, … tris ſunt habendi: & ſibi nemo vult obeſſe. *Libro quinto E…* *cap. 6.*

Cum ea tribuunt libri parentibus, quæ debent procrea… parentes viciſſim liberis, quæ ex ſe natis debent, tum … quædam & honeſta amicitia exoriatur neceſſe eſt. *Lib. 8. E…* *cap. 7.*

Quæ patri eſt cum liberis ſocietas, regalis poteſtatis form… tinet: patri enim curæ ſunt ſui liberi. Hinc etiam Homerus … Iouem vocauit. *Lib. 8. Eth. c. 10.*

Liberi commune viri & vxoris bonum eſt, & quod com… eſt aliquorum, omnes eos coniungit & continet. *Lib. 8. E…* *cap 12.*

Vir & vxor liberos communiter procreant, non item com… ter educant; ſed in eis propria ſunt huius & illius adiumenta … matrum eſt. Erudire, patrum. *Lib. Oeconom. c. 7.*

Habentur liberi non modo, vt naturæ ſeruiatur: verum … inde capiatur vtilitas. Nam quæ parentes cum vires hab… ſuo in ætatem liberorum debilem contulerunt, ſi neither … ti, & viribus deſtituti, à valentibus, quaſi depoſita, recupera… *œconom. c. 2.*

Liberi nec parentibus ætate multo poſteriores eſſe deb… neque ſenibus patribus filii gratiam referre poſſunt: neque … tes liberis ſubuenire: nec ſuppares, quia multa hinc … naſcuntur. *Lib. 7. de Repub. c. 16.*

Vide ſupra, Parentes.

Patientia.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

PAtientia Græce ὑπομονὴ ῆς, & ὑπομονηκός, ὁ, patiens & … ſtineo dicitur. Eſt autem patientia virtus, contumelia … mnis aduerſitatis impetus æquanimiter portans. *ſecundum C…* *Rhetor.*

Patientia eſt honeſtatis vtilitatisque cauſa rerum … difficilium voluntaria ac diuturna perpeſſio. Cuius extrema … licies & furor ſeu impatientia, Græcis ὑπομονή. Vel eſt ſuas, & … rum iniurias, ac cætera mala æquanimiter ferre. *Sic habet* … *Quod militare.*

Hebræis verbum *Sabal*, ſignif. Baiulauit, portauit, onus … grande onus ſibi impoſitum geſtauit. Hinc fortaſſis Sabal… *le.* Gall. Quoniam afflictiones ſunt onera grauiſſima, idcirco … verbum illud ad patientiam, piorum præſertim, referri poteſt … patientia ea vera eſt, quum ex agnitione diuinæ ſapientiæ … dentiæ voluntatis, iuſtitiæ, bonitatis & maieſtatis Deo … mus ad placidè ferendum, cum perſecutionem veritatis & … cauſa, tum quamvis aliam afflictionem & crucem ab ipſo … poſitam *Iob.* 1. 20. 2. 10.

Patientiæ cauſa efficiens & autor eſt Deus: *Rom.* 15. 5. … eſt, quia mandata nobis eſt à Deo, *Iac.* 1, 2, & 5, 7, 8. 2. *Tim.* 1, 8 … vocati ſumus. 1, *Pet.* 2, 21. Neceſſaria eſt, *Heb.* 10, 36. Honorifica … rioſa, *Heb.* 10. 36, 1, *Petr.* 2, 9, 20.

Patientiæ adiuncta ſunt ſilentium ſacrum, *Amos* 5, 13. … ſunto Aaron, *Leu.* 10. 3. Chriſtus, 1. *Pet.* 3. 23. Dauid, *Pſalm.* … *Pſal.* 39. 2. 10. Pii multi, *Heb.* 10 34. Aliud adiunctum, Pietas … religionis ſanctæ ſtudium, *Pſ.* 85. 9 & 119. 69. 70. Tertium, gaud… cordis: *Philip.* 4. 4. 1. *Theſſ.* 5. 16. *Iac.* 1. 2. Exemplum in Apoſtolis, … 5. 41. Quartum, aſſidua Dei inuocatio, 1. *Theſſ.* 5. 17. 18. Quintum … cia & ſpes diuini auxilii & liberationis, *Pſalm.* 37, 24. Sextum, … uerantia, *Iac.* 1. 4. Huic opponuntur ſtupor Ethnicus, temeritas … rioſa latronum tormenta ridentium, hypocritica tolerantia, … patientia.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN